

Indult BETSBÖL Szeredán 23. Május. 1787.

BCU Chui / Central University Library Chui

Az első, második, és utolsó JÓSEF Birodalmából.

JÓSEF a' mi F. Monárkhánk egészséges állapotban lévően, minekelőtte még Kersónésusi útját tovább kezdette volna folytatni, a' maga Birodalmának zenebonás szomszédjával határozódó széleit megtekintgette, maga rendeléseket tett, és jó karban hagyván, úgy kezdé további útját folytatni. — Mind eddig a' Politikusok (sőt most-is) olyan véelkedéssel valának hogy a' Kersónésusi út csak valamely fel-fűtt hójag melly koránt sem olly nagy magában, mint az első tekintet mutatja, és máig sem akarják némelleyek hinni, hogy itten koronázás esnék; és hogy Európánál színe azért gyült volna őszve; sőt némelleyek a' F. Monárkhát várják vala-is már vizsza ezen útjából se meg-tsalattatnak; mert két milliom n: f. küldetne

Ő Felsege után: már ezen hónapnak 6-dikán, két ízben, edgy milliom forint, tiszta arany-pénzben, 60 Draganyosok' őrizete alatt meg-indúlt. — Minekelőtte Gallitziából ki-indúlt vólna, a' Lemberg-i Ország Tábláján kívül még 2 Kerületbéli Táblák' felállításáról (ezek között az edgyik Tarnovban, a' másik Stanislovban lészzen) tett rendelést. — Edgy Sz. Peltent Káptalanbéli Pap a' maga Kanónikuságát le-tévén, a' F. Császár engedelmével mégyen Fejérrusszába a' Jesuitákhoz. — A' F. Monárkha kegyelmesen el-végezte, hogy azon pénz, melly esztendőn által a' tanuló ifjaktól a' tanításért fizettetik, azok között a' tanulók között, kik magokat mind betsületes magok viselésekre, mind szorgalmatos tanulófokra nézve a' többtől meg-külömböztették, minden esztendőben Magyar Országon el-osztásék; még pedig következőképp: 1) 380 lésznek ezen didaktális Stipendiummal élők, és 4 Klassisra osztanak; ú. m. Az első Klassisban lésznek 50-nen a' jobb tanulók között mindenik 100 forinttal. A' második Klassisban lésznek 100 Filófosofok 80 forinttal. A' 3-dik Klassisban 200-an 60 forinttal a' Gynnásiumokból, és a' 4-dik Klassisban 40-an 20 forinttal lésznek ollyatén Normális Oskolabéli tanulók, kik a' német nyelvet ottan tanúlták-meg. — 2) Az ollyan tanulók, kik (a' betegséget ki-rekesztvén) a' tanuló időt el-heverték, és a' próba napján ki-esnek azon Klassisból, mellyhez a' Stipendium vagy on ragaszva, el-vesztik a' fizetést-is. — 3) Ezen Stipendium minden vallásbéli személy válogatás nélkül adatik azoknak, kik mind magok viseletekre, mind tanulófokra nézve meg-érdemlik. —

A' F. Cs. és Királyi rendelések szerént a' Bétsi Dohány Direktiónak a' parantsoltatik, hogy ennekutánna

tánna a' Pestre és Bétsbe hordandó dohánynak nem csak ki-szabott árra, hanem a' szekeresnek-is a' vivés' bére fizettesék-meg. — Edgy más F. Rendelés szerént, a' Kalmároknak 20 holnapok rendeltettek-ki, hogy az alatt az idő alatt minden külső Országí portékájokat, mellyek most bizonyos házakban le-téve tartatnak, el-adják; mert I. Nov. 1788-dikban minden erre rendelt házak ki-üresítetnek, és tovább az idegen árulandó portéka nem szenvedtetik a' F. Ts. és Ki. Birodalomban. — Minthogy a' munkás soha jobban a' maga munkájának szorgalmatos folytatására fel-nem indíttathatik, mint mikor ő azt, a' miért fáradott, szabadon árúlhattya 's pénzé teheti; tehát a' F. Monárkha minden munkás Polgároknak a' magok borok szabad el-kortsmárolását, akár hól termett légyen az, meg-engedte; úgy mindazáltal, hogy a' magok házából semmi módon Kortsma, vagy vendég-fogadó házat tsinálni meg-ne próbálják, hanem azt az út-tizán árúlják. Ha valakiknek a' Földes Urasággal ez eránt meg-edgyezni tetszik, hogy a' régi szokásban és állapotban maradjon, a' szabad akaratokban áll. Azok pedig, kiknek magoknak szöllőjek nintsen, csak az Urbárium szerént ki-nevezett módon árúlhatnak. A' Földes-Uraságnak pedig egész esztendőn által kortsmárolni kegyelmesen meg-engedtetik. Budán, 4. Apr. 1787. — Eddig a' F. Udvari Kommissióban volt Protokollista *Schwájd József*, Somboron a' F. K. Kamara Adminisztrációján, Aktuáriusá tétetett. — F. Urunknak a' múlt hónapnak 9-dikén költ rendelése szerént ennekutánna a' Magyar Országban termett Sirnak és vajnak, a' F. Ts. és Királyi akármely Tartományokba lejendő ki-viteléért, már tovább nem edgy forint 30 kr. fizetnek másájától, hanem csak 45 krajtzárt. — Konsulunk van Marokkóban! Ama

meg-holt Doktor *Stáindl* Úrnak eddig a' napkeleti nyelvek Oskolájában volt fia 1000 n. f. fizetéssel Marokkóba küldetik, F. Ts. és Királyi kereskedésbéli gondvifelőnek (Konsúlnak.) — Az Oláhok megint zenebonáskodnak Erdélyben: a' múlt hónapban Kozma Fő Szólga bíró Urat II-edgyed magával meg-ölelé. Midőn ezen Úrra 40-en reá mentenek vala, éppen a' tseléd házban a' kandalló mellett dohányozva találák; midőn látná, hogy éga' szomszéd *Ukálégongallé* ra, el-dobja pipáját, és a' 40 oláh közzül el-szalád; de nem mefszfe; mert ezek két gyilkos lövést borsátván utáuna, el-ejték, és mindenit fel-prédálák. — Erdélyben Enyeden a' tizta-búzának vékája 6 márvás; a' török-búzának 25 garas. — Gróf *Bethlen Lajos* meg-hala Erdélyben. — T. T. GYÖNGYÖSI Úr még-él; de nyavalyáinak talám örökös súllyát fogja vifelni. — Gróf *Teleki Károly* Úr hivatalát letévén, következett helyébe B. *Bánfi Farkas* Úr ő Excellen-tziája. — Edgy Enyedi Kollégyiombéli gyóts-inges (elő-hasú Humanissimus) szegény legény kávé italhoz kezdett vala; de minekutánna ezt a' többi Deákok meg tudták vólna, az égetett és meg-tört kávéja közzé pipa-kormot elegyítvén, a' meg-főzött kávé ital közt ezen szokra fakada: tsak az Uraknak való a' kávé, keserű az a' szegény legénynek. Humanissime! 25 garas a' Kukuritzának vékája — tsak a' der, die, dasz után — bizzuk másokra a' kávé — mert több hasznát veszszük ezután ennek, mint a' kávénak. — Erdélyben a' drágaság, a' megint elevenedni kezdett zenebona, a' nyavallya, és a' nagy férjfiaknak halálok, az időnek mostohasága nem kis érzékenységet okoz a' hazafiakban. — Ennek a' hónapnak 6-dikán Báró Hajnatskői *Vétsey Farkas* Úr a' Tiszán innen lévő Törvény-széknék Préfesse meg-halálozott. —

A' F. Udvari edgyesült Magyar Kancellária második Vice-Kancelláriusja R. Sz. B. Gróf TELEKI SÁMUEL Úr ö Excellentiája a' múlt Pénteken estvére szerentsésen Bétsbe meg-érkeztvén, a' múlt hétfőn, ú. m. 21-dikben a' maga F. Királyához, Hazájához, és hivataljához tartozó magával született hívséget hitével petsételé-meg; melly alkalmatofsággal a' Fő-Kancellárius Úr ö Exceleetziája az egész fő Tanátsi-rend előtt igen hathatos beszédet tarta.

A' F. Ts. és Királyi Határ-széleken túl.

Lengyel Országból írják, hogy a' Muszka Tsá-
fzárné a' Lengyel Király' úti-társaságával Gróf Po-
tockit, amaz Ukrániai szép jószágában *Daltzynban*
meg-látogatta légyen. Ezen Grófnak Ukrániában lé-
vő jószága hoszfságára nézve 30, szélességére néz-
ve 20 mértföldeket foglal magában; mellynek jöve-
delme 15 milliom lengyel forintokra mégyen. Ezen
Gróf, a' múlt ország gyűlésekor 24 ágyúkat ígért
vala a' Lengyel Közönséges-társaságnak, mellyeket
már meg-is adott, és a' napokban ilyen homlók-írás-
sal érkezének-meg Varsoviába: *Civis obtulit Patriae,*
edgy Hazafi ajándékozta Hazájának. — A' Muszka
Tsálfzárné a' maga hatalma alatt lévő Lengyeleknek
edgy milliom Rubelt el-engedett; azonkívül a' Kio-
ban meg-jelent Lengyel Mánásfokhoz rendkívül való
szíveségét mutatta. Gyakran ezekkel (Pikétet jád-
zott) Kártyázott, még pedig minden játékot 1000
rubelben, és ha nyert, senkinek pénzét el-nem vette,
hanem azt vissza ajándékozta: ha pedig mások nyer-
tek tőlle, leg-ottan minden nyerést a' fellyebb írt
summa szerént ki-fizete, úgy, hogy némelly Len-
gyel Urak, kik már alig érik vala tzeránával a' Kiovi
költséget, sokan még-kíntset-is vittének haza. — A'
Páris

Párisi Udvarnak, a' Muzzka Udvarhoz, a' mostani Törökök' környül-állásaiban, tett felelete és prokátorsága igen nagy békéteienséget okozott az egész Muzzka Birodalomban; és még bizonyoson nem tudatik, ha vallyon a' Tsáfszárné a' maga tzélját tökéletességre viheti-é, vagy nem? Ha arra akarja vinni, és a' F. Ts. és Királyi Udvartól segítetteti fog; úgy az Európai közönséges háború el-kerülhetetlen. Beszéllenek ugyan edgy minden órán esendő, és egész Európát egyenlő mértékre venni kívánó nagy változásról, melly még ezen vége felé siető századot vérrel festheti-bé; mindazonáltal ezen vélekedések a' Politikusoknak még nem tántorodhatatlan lábou áll. Mindemütt készülnék a' tsatára; de kivált a' tenger partyait heverő hadi-hajókat rend-kivül való szorgalmatossággal készítik, hogy a' fel-zavaradott vízben ki ki halat foghasson magának. A' Péter bítizta és tsendes időben hánykodó hajótskájáról-is (a' német Surnálok) azt írják, hogy ezen tengeri halászatból ki-maradni tellyességgel nem akarván, már előre készíti a' Matrózokat, (hajót evező) sőt a' mostani Belgimban támadott belső zenebonát-is — igen tudják: honnan futta a' szél. — Mit csinál a' Spanyol Király? Ő Felsége a' múlt hónapban edgy szörnyű nagy vadászatot tartván, mellyben még a' 2 Királyi Kísáfszonyok-is meg-jelenének, az út nélkül lévő erdő-kön, a' vad-matskákat edgy más után 3 napig üldözték. — Az Ánglus halgat; minden hadi-ereje talpon: szedi a' hajókat, és ottan ottan az erfénybe tekintvén, sohajtáfok között várja a' mostani környül-állásoknak el-dölését. — A' Hollándus máig-is edgy-máissal veszekszik és alszik: az az: nem láttya az eleibe kötözött lengyel nótát, mellyet rövid nap alatt bizonyoson el-járandó. — A' Pruszszus Király most tartja

tartja a' Táborok szerént őszve gyűlt hadi-nép próbáját, és abban munkalódik, hogy egész Birodalmában meg-tsak a' leg-kifsebb gyermek-is szeresse. — Midőn azon szörnyű sokaságú fegyveres nép el-széled, melly-moſt a' Mufzka, Török, és Prufzszus földön Táborban fekszik; akkor hiszem, hogy békeſség van, ezt írja edgy fél-szemű Politikus. — A' Sicilliai Király tökéleſen meg-akar állani a' mellett, hogy minden Püspököket és Abbáfokat maga téſzen, és a' Pápanak mindenestől 20000 Skudit rendelt-ki eſztendőre, mellyből 6000 a' moſtani Nunciusé; ki-tsak úgy szemléltetik az Udvárnál; mint akár mellyik világi követ, és ſemmi hatalma tovább nintsen. —

Mennyünk viſzſza még a' Hazába. Erdélyben Hunyad Vármegyének a' fekete Keres mellett fekvő Pleshurza nevű falújában (a' mint a' fellyebb írt tudósítás hibázott) nem fő Szolgabíró Kozima Ferentz Úr öleték-meg az oláhoktól. Máramarosból-is a' hallatik, hogy a' Hora nevében meg-indúlt legyen edgy gonosz árnító, és lármákat okoz; de ezeknek az utolsó tévelygés sokkal keſerveſebb fog-lenni az elsőnél; mert már a' főbb hatalom alól Bétsből parantsolat ment, hogy a' közelebb fekvő Regimentekből 1200 fegyveres legény induljon a' Hunyad Vármegyei Akasztófa tövéen termett gombák után; és a' kik ezek közül önként meg-térnek, gonofztévő pajtásaitat feladják, azoknak kegyelem ígértetik; kiket pedig közülök el-foghatnak; azokkal a' maga ereje szerént fog-hanni az igazság. Mondják, hogy jutalom-is tetett ezeknek fejekre. — Poſonyból azt írják, hogy a' napokban három Orást tettenek vala-árifomba azért, hogy a' Sidó gyermekeket inasnak magok mellé befogadni nem akarják vala. Már ſzinte telik ez a' fél-eſztendő-is; azért a' ſzokás szerént, a' Magyar Hírmondó

mondó frója megint változik. — Pest Vármegyébe
Bádd nevű helységben edgy igen gazdag Plébános
 Urat arra kér a Gavallér képibe öltözött Sidó, hogy
 edgy nagy (ferslag) szekrényeknek, mellyben drá-
 ga portékák volnának, a' bátorságnak okáért adna szál-
 lást. Ezt a' jó lelkű Pap szívesen tselekedvén, bé-
 viszik hozzá a' szekrént. Midőn már a' szekrény ott
 volna, és a' Pap semmi Trojai tsalárdságot nem vél-
 ne, edgy kis kutyátskája szüntelen a' szekrény mel-
 lett szagolván és ugatván, azt találja a' Pap' gondvi-
 selője mondani: Uram! ebben a' szekrényben vala-
 mit érez ez a' kutya; nosza nyílsuk-ki, és nézzük-
 meg, mi van benne? A' Pap semmiképpen rá nem
 akarván állani, a' Gondviselő a' falusi Birónak és es-
 küdteknek jelenlétekből felnyitja a' szekrént, s hát
 edgy Sidó, mindenféle zárt nyitó eszközökkel ben-
 ne találhatik, ki több társaival Templomot verni
 akart. Ezen Sidó kéntelenítettvén a' többit is el-árul-
 ni, kik éjjel II órakor kívánnak vala a' Templomra
 rontani, az előre tett rendelés által mind el-fogattak
 a' Sidók, és Pestre vitettek. — Györből: S. I. meg-
 halálozott, és azolta már a' Kréditorai nem retteg-
 nek: nem járja már minden nap rendre őket. Ennek
 jegyzései között a' találtatott, hogy egész életében
 27 mása dobányt pipázott-fel. — Enyedhez nem
 meszfeze edgy Uri temetés törtévé, edgy valaki
 (azt írják) olyan prédikátziót mondott, hogy ha
 beszédének magva a' Bétsi rostába kerülne, pálinkának
 való fe lenne belölle, nem hogy lelki kenyér. Mi
 magunk nem rostálunk ugyan; de ha a' gabona ros-
 tástól kezünkhöz jön, ki-szellőztettyük a' Publikum
 előtt.